

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy hóra	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Plettz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap.
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Helyi érdekű vasutaink.

Nagybecskerek, november 10.

Hazánk déli megyéiben lázas mozgalom észlelhető a vasútépítések dolgában. Az ennek során nagymértékben kifejtett korteskedés, a mi a különböző érdekek szülte vasuti terveknek minél nagyobb segedelemben való részletetése czéljából üzetik, felette kívánatosá teszi, hogy e kiváló fontosságú nemzetgazdasági kérdés valamely érdek nélkül való, mindamellett a kellő szakértelemmel rendelkező oldalról megfelelő világításba helyeztessék.

Teljesen részrehajlatlan kézből, megyei közéletünk egyik kitünőségétől, a ki a vasútépítés elméleti és gyakorlati oldalait behatóan ismeri, nagyérdekű, a kérdés minden részletébe minuciózus pontossággal és szakértelemmel beható dolgotat vettünk, a melyet terjedelme miatt három cikkelyre osztva közlünk.

I.

A helyi érdekű vasutak előnyeit elismerve, maga a törvényhozás óhajtott intézkedéseket tenni arra nézve, hogy az állam nagyobb mérvű igénybe vétele nélkül, a helyi érdekű vasutak építési költségeit a helyi érdekű vasutak létrejöttét megkönnyítse.

Igy született meg az 1880. évi XXXI. és később az 1888. évi IV. t. cz. De mind ezen törvényes határozmányok dacára, a helyi érdekű vasutak nem élvezhetik háborítatlanul a részükre biztosított kedvezményeket, mert létesültük ma még inkább az állam, mint a helyi érdekű vasutak építését is támogatják, hol pedig a vasut létrejöttéhez az állam nemcsak hogy egy krajczárral sem járul, hanem azt még indokolatlanul túlzott követeléseivel hátráltatja is. Nem elég, hogy a helyi érdekű vasutak építési költségeit az állam tulajdonába mennek át, de ezen felül még a vicinális vasutakkal szemben oly túlságzott követelmények támasztanak, hogy egyrészt azok a helyi érdekű vasutak építését is túlmagassá teszik, másrészt pedig az évi üzleti kiadást mérték nélkül emelik.

Ezen túlzott kívánalmaknak következményeként, ma már helyi érdekű vasutat kilométerenként 30—31 ezer frton alul

építeni nem lehet, és az üzleti fentartás, különösen a Máv. kezelésében a nyers bevételeknek majdnem 70 százalékát teszi.

Már most ha azt vesszük, hogy statisztikai adatok szerint a helyi érdekű vasutak kilométerje 1200 és 2000 frt közötti nyers bevételt szokott hozni, akkor világos, hogy a csak 60%-nyi üzleti kiadások leszámlálása után, a legjobb esetben 800 frt tiszta jövedelem mutatkozik a 30,000 frt építési tőkével szemben, mely tehát a 65% erejéig kibocsátható elsőbbségi részvények 5%-át sem adja meg, a helyi érdekű vasutak által adni szokott 35% törzsrészvényt pedig éppen holt tőkévét teszi.

És ha mindennek dacára gomba módra keletkeznek a különböző vasutak tervei, ez a körülmény a helyi érdekű vasutaknak nemzetgazdasági, kulturális és magyarisítási előnyeiben találja indokát és abban, hogy a vasútépítési engedélyesek legtöbbször szép hasznot huznak belőle.

A helyi érdekű vasutak építésének ezen legutóbb említett kinövése fogja oda terelni a dolgot, hogy a mint ma lelkes örömmel kapnak az érdekeltek egyes vasuti terveknek, idők múltán majd irtózáva fordulnak el a nekik nyújtott mézes madzagtól, melynek édességét nem az áldozatot hozók, hanem az engedélyesek élvezik.

Dicséretes kivételt képez e téren Torontál vármegye, mely hivatását helyesen fogván föl, mint törvényhatóság állott a helyi érdekű vasutak építési mozgalmának élére és mintegy 3 millió forint befektetés után ma, lehet mondani, uralja a vármegye vasuti politikájának helyzetét.

A vármegye helyes viselkedésének lehet köszönni, hogy a torontáli helyi érdekű vasutaknak ma már majdnem 200 kilométeres és folyton fejlődő hálózata, a panasznak, a szemrehányásnak vagy elégedetlenségnek csak még egy hangját sem keltette föl, de annál több dicséretet és elismerést kapott.

Ugy tudom, hogy a helyi érdekű vasutak új alapon, megyeileg való építési

terén Torontál vármegye volt az uttörő, és úgy tudom, hogy a helyi érdekű közlekedési eszközök egy még előnyösebb létesítési módjára nézve is Torontálban történik most az első kísérlet.

Volt alkalmam egy felhívást olvasni, melyet négy nagynevű és teljes garanciát nyújtó uri egyén intézett egyes községekhez, felszólítván őket, hogy egy tervezett közúti gőzmozdonyu keskenyvágányu vasut létesítéséhez járuljanak hozzá.

Ezen terv az, melyhez én is szólani akarok és melyről nézetemet leplezetlenül szándékozom a nagyközönség elé tárni.

Előbb említettem, hogy az ugynevezett helyi érdekű vasutak, az azok építése közben tett kívánalmakra való tekintettel, finanziaiter előnyös módon ma már nem építhetők, mert oly nagy építési tőkét igényelnek, oly magas összegű üzleti kiadásokat vesznek igénybe, hogy a helyi szükséglet kiszolgálása után többé már nem fokozható jövedelmük a befektetett tőke kamatait meg nem hozhatja.

Ha a vasutak politikáját tovább szolgálni, közlekedési igényeinket kielégíteni akarjuk, gondoskodnunk kell oly módokról, melyek lehetővé teszik szükségleteinknek jutányosabb áron való elérését.

Egy jó közvetítőnek látszik e czélra a keskenyvágányu vasut, mely egyrészt majdnem fele áron állitható elő és melyhez nem fűzhetők másrészt oly követelmények, hogy ez által az üzleti költségek emelkedjenek.

Fontos kérdés most az, hogy vajjon a keskenyvágányu vasut képes-e kielégíteni az érdekelt vidék igényeit, meg tud-e felelni a helyi érdekű vasutól várt közlekedési igényeknek, jelesül, hogy bir-e oly szállító képességgel, mely a vidék kívánalmait kielégíteni képes és nem-e okoz elviselhetlen költséget és kellemetlenséget az átrakodás szükségéből folyólag.

Egy keskenyvágányu vasut minden vonatja alig képes fele annyi terhet továbbítani, mint egy rendes vágányu vasuté, amde ha vesszük, hogy rendes körülmények között a rendes vágányu vasut vona-

len voltam hozzá, sőt hogy Drossart urnak kedvében járjak, megtiltottam neki, hogy tegezzen. Ezt is eltűrte.

S ez aljasságra következett a gaztett — igen, ügyész ur, a gaztett.

Nem tudom, figyelmeztették-e, vagy örült tékozlásom ébresztette-e fel gyanuját, — egyszerre azt vettem észre, hogy nem bizik bennem s követte lépteimet. Elmondtam Drossart urnak aggodalmait s megnyugtattam azzal, hogy majd segít a dolgon.

Egy napon Jacques az én öltözőszobámban egy kis jegyzőkönyvet talált, melybe teendőimet, számláimat, szabónőim czimeit stb. szoktam beírni. A könyvecske egyik oldalán szemébe kellett ötlennie a következő feljegyzésnek:

„Ha a másik itthon van:

Drossart ur
nagykereskedő

Versailles (Poste restante)

minden vasárnap“.

Mintha villám sújtotta volna, azonnal tudta a szavak értelmét. Azt hiszem, az első pillanatban arra gondolt, hogy megöl engem és szertömet, de nem tette. Egy szót sem szólt, de halálsápadt arca elárulta, hogy a válság közeleg.

Egy vasárnap egész váratlanul berohant hozzám, átkarolt, magához szorított s megcsókolt. Aztán néhányszor fel alá járt a szobába s végre azt mondta:

— Isten veled, édesem. Egy kis kirándulást teszek.

Versaillesba ment. Az irodában egy csomó levélpapírt, borítékot és számlát vitt magához a Drossart-czég czimével s ily módon volt mivel

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

A vallomás.

Irta: Jean Destreme.

Az ideai szünidőm egy részét de Giriays barátomnál töltöttem, a ki államügyész Super-sacban.

— Akarsz egy jó regénytárgyat? — kérdé tőlem egy napon barátom.

— Nagyon leköteleznél, — válaszolám.

— Tehát figyelj. Néhány hóval ezelőtt vadászatra voltam meghíva Drossart urnál, egy párisi nagyiparosnál, a kinek itt a mi környékünkön terjedelmes birtoka van. Este Drossart-néval, egy körülbelül 30 éves gyönyörű barna hölgygel táncoltam s tán felesleges mondanom, hogy életre-halálra udvaroltam neki. Másnap ezt a levelet kaptam tőle. Olvasd el, én azalatt lemelegyek a kertbe s elszivok egy szivart. Van egy órai idő s azalatt esetleg le is másolhatod a levelet. Ime — a regénytárgy!

Elolvastam a levél tartalmát. Így hangzott:

D'Archantes-kastély, okt. 18.

Allamügyész ur!

Oly ügyben fordulok Önhöz, melyről hivatalos minőségében kérem, hogy tudomást vegyen.

Midőn tegnap este velem táncolt, szives volt egy pár barátságos szót intézni hozzám; az a körülmény, hogy egy ily kiváló modoru törvényeségi hivatalnokkal volt szerencsém érintkezni, még inkább készt, hogy véget vessék egy gyalázatos, türehetetlen helyzetnek. Valami borzasztó dolog történt, melylyel egy becsület-

ember szerencsétlenségbe lett döntve és gyalázzattal sújtva. Hivatalánál fogva kérem, tegye jóvá azt a gonosztságot, melyet én idéztem elő.

Én hála istennek, nem vagyok Drossart ur neje, hanem csak szeretője. Ez is bűn, a mint azt rögtön látni fogja.

Husz éves voltam, midőn egy fiatal kereskedőhöz, Jacques Delbranelhoz mentem nőül. Férjem imádott. Hozományom 10.000 frank volt s férjem fejébe vette, hogy ez összeggel vagyonot szerez számomra. De két év alatt a 10.000 frank oda veszett s férjem kénytelen volt állást keresni. Kapott is ilyet Drossart urnál, a kinek jelenleg szeretője vagyok.

Élég rossz és ostoba voltam, hogy férjemet szemrehányásokkal halmoztam el az én elvesztett 10.000 frankom miatt. Én egy milliót reméltem s követeltem tőle. Férjem kétségbeesett. Én gyötörtöm, gyaláztam őt, úgy, hogy a szegény ember nem egyszer kétségbeesetten zokogott. Annaira meg volt félemlítve, hogy nem mert reám se nézni. Dolgozott éjjel is, hogy többet keressen s végre is annyira vitte, hogy évi 3600 frank jövedelmünk volt, — ép 3600 frankkal több mint a mennyit én megértem. Fizetését az utolsó soug a kezembe adta, ő maga rongyos oszímában és kopott felöltőben sompolygott az esti homályban az utcákon.

És én kegyetlen voltam, mint egy tigris. A luxusra vágytam s minthogy Jacques azt nem nyújthatta, elfogadtam attól, a ki nyújtotta — Drossart urtól. Szeretője lettem.

Jacques azonban utunkban volt. Drossart megtette őt utazóvá, nagyobb javadalmazással és férjem boldogan utazott el. Csak hosszabb idő közökben jött haza, de én ilyenkor is kegyet-

tainak szállító képessége kihasználva alig lesz és ha el vagyunk készülve arra, hogy a keskenyvágányu vasuton kétszer, sőt talán háromszor annyi vonatot közlekedtethessünk, világosan áll előttünk, hogy keskeny vágányu vasutal is képesek vagyunk a helyi érdekeltégeknek még tulzolt kívánságait is kielégíteni.

— A szankció kelte. Feltétlenül autentikus forrásból úgy értesülünk, hogy ő felségének a királynak a kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslat betervezésére adott jóváhagyást magában foglaló legfelsőbb elhatározása Budapesten, november 6-án, tehát azon a napon kelt, a melyen a király elnöklése alatt a budai várakban minisztertanács volt.

Az osztrák válság. Windischgrätz herceg még mindig nem tudta a miniszterlisztát összeállítani. Parlamenti körökben nem is hiszik, hogy a mai nap folyamán ez sikerülni fog neki. A koalíció hívei konsternálva vannak, hogy a válság sehogy sem tud közeledni megoldása felé. Azt látják, hogy Windischgrätz hercegnek nincs meg az az energiája, a mely a bonyodalomból való kiszabaduláshoz szükséges Rosszalkák különösen azt, hogy mindaddig nem tudta a koalált pártok főembereit közös konferencia tartására bírni. Ma délelőtt meglátogatta Plenert, akinél Chlumetzky is látogatásban volt. Plener előzőleg Widmann barátot fogadta.

A „P. C.”-nek viszont azt sürgönyzik Bécsből, hogy Windischgrätz hercegnek végre sikerült kabinetjét összeállítani. A kismemelt személyiségek előbb a végből gyűlnek össze, hogy Windischgrätz herceg elnöklése alatt megállapítsák a kormány programját, csak ezután megy a herceg a Hofburgba, hogy ő felségének jelentést tegyen. A miniszterek névsorának ő felsége által leendő jóváhagyását Windischgrätz herceg bizonyosnak tartja, minthogy csupa oly személyiségeket választott és fogadott el az általa megalakítandó s majdan elnöklése alatt működő kabinet tagjaival, akik az udvarnál mindannyian gratissimae personae.

HIREK.

— Kinevezések. Az igazságügyminiszter dr. Szabó Bertalant a nagyikindai törvényszékhez és Török Jánost a nagyszentmiklósi járásbíróshoz aljegyzőkké nevezte ki.

— A Bega megnagyobbítása. A nagybecskereki Lloydársaságban a tegnapi megválasztmányi ülésen egy, főleg a gabona kereskedelem szempontjából rendkívül fontos eszme vettetett fel. Ismeretes dolog, hogy kisebb vizállás mellett a Bega alig szállítható 200—

igazolni magát, ha Versaillesban a szeretőmhöz intézett levelet el akarja fogni.

El is ment a postára. — Vannak leveleim? — kérde a postásztól, miközben tárczájával babrált, hogy a hivatalnok észrevegye a levelek és borítékok címzeit.

— D... azonnal! Drossart, Drossart... nincs, nincs semmi! Vagy igen, — lássuk csak. S a hivatalnok egy zárt fiókból kivett több levelet s keresgélte közöttük.

— Ime, Drossart ur számára egy pénzes levél — 2000 frankkal. Kérem, Drossart ur, sziveskedjék aláírni.

A szerencsétlen ember csapdába került. Mit tegyen? Az aláírást meg nem tagadhatja, mert gyanút kelt s akkor elfogadják. Meg sem szökhethet, mert a terem tele volt közönséggel s nyomban elcsípték volna.

Nem volt kibuvója — aláírta a vevényt s átvette a pénzt. Ő, a ki mint becsületes ember lépett be oda, mint csaló és hamisító távozott.

Mánap Drossart ur Versaillesba utazott, kereste pénzeslevelét s nagy lármát csapott, mikor a történetéről értesült. A tettes személyleírása után persze nyomban megállapították, hogy térjem a bűnös. Eltögték, törvényszék elé állították s öt évi gályarabságra ítélték.

Most már több éve, hogy a gályarab lánczát hordja. Néhány hó mulva kibocsátják a bagnóból s akkor tovább cipeli a fegyenc bilincseit a rendőrség felügyelete alakjában, — daczára annak, hogy ártatlan.

Igen, ügyész ur, — férjem ártatlan, mert őt belecsaltuk a csapdába. Az elfelejtett jegyzőkönyv azzal a gyanus czimvel, a pénzes levél s a láma, melyet Drossart csapott, mind előre kicsinált dolog volt. A mi művünk — Drossarté és az enyém!

Férjem utunkban állt s mi félretettük őt

300 métermázsza gabona, miáltal a kereskedelem tetemes kárt szenved. Ezen bajon segitendő, elhatározta a választmány, hogy a Lloydársaság feliratot intéz a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez, melyben a Bega Nagybecskerekétől Gusztosig hajózhatóvá tételét kéri. A cél akár zeilipek alkalmazása, akár kotrás által elérhető, s ezen esetben a Bega egész éven át, kisebb vizállás mellett is a legnagyobb járművek által hajózható volna. A Lloydársaság egyszersmind elhatározta, hogy Torontálvármegye alispánját felkéri a kérvény pártolására. A mozgalom kereskedői körökben nagy meglepedést kelt.

— Kanonokok installációja. Dr. Kuhn László és dr. Szentkláray Jenő kanonokok tegnap léptek hivatalosan is állásukba. Az installációt reggel 8 órakor Dollenz József kanonok végezte a székesegyházban. Az új kanonokok letették a hűségi esküt és a hitvallást, mire Dollenz beszédet intézett hozzájuk. A szép beszédre dr. Kuhn László válaszolt, mire a szerartás, melyen az összes központi papság jelen volt, véget ért. 9 órakor szent mise volt ugyan, csak a székesegyházban.

— Köszönetnyilvánítás. Az alábbi sorok közlésére kértünk fel: Mihály Miklós magy. kir. állami főállatorvos ur a városi szegényalap javára 15 forintot adományozott, mely nemes adományért a város közönsége nevében is e helyütt köszönetemet nyilvánítom. Krsztics János, polgármester.

— Az első hó. A Halottak napján beköszöntött novemberi eső, amely azóta csekély megszakítással folyton permetezett, az éjjel hó váltotta fel. Nem sok ideig szállott le, de azért éppen elegendő mennyiségben, hogy ma reggel fehér háztetők lépjek meg az ébredőket. A vékony hólepel nem sokáig tarthatta magát: a csepergő eső meg az időjárás csakhamar eltüntetete.

— Pocreáncu ur nézete. Arad egyik hivatalában nagy fejtörést okozott tegnap K. község előjáróságának következő hivatalos értesítése:

2372/893. számú megkeresés folytán, tisztelettel értesíteni jövünk, miszerint Honuliu István János, községünkben teljesen ismeretlen és így a népfelkelők sorában fel nem vehető, mert atya állítása szerint bánatban lévő pusztaság már négy hónapos korában elhunyt, mely esetben: aligha életben található.

Kelt stb.

Pocreáncu jegyző.

— Nagybecskerek egészsége. A dr. Haidegger Lajos városi főorvosnak ez évi október hónapról szóló egészségügyi jelentése szerint Nagybecskerek város egészségi állapota az elmúlt hónapban ismét kedvezőtlen fordult, a mennyiben a rosszuló toroklob (difteritisz) ismét járványosan fellépett és 22 áldozatot szedett. Az összes halálozások száma 92 volt. A difteritisz után a bélhurut pusztított leginkább, a melynek 10 áldozata volt. Tüdőorvadásban elhalt 9, rángásokban 8, aggkórban 7, veleszületett gyengeségben 6, szerviszívjakban 5. Ázsiai kolera 6 esetben for-

ugy, hogy gályarabságra küldték. Aztán kényelmesen berendezkedtünk, Drossart ur eladta üzletét s átköltözött ide, a hol engem feleségemnek tartanak.

Három évig elviseltem e tündökléssel és gyalázzal teljes életet; de egy év óta üldöz szerencsétlen férjem árnyéka — lelkiismeretem elkergeti az álmot fekhelyemről. Vezekelni akarok; — őszinte nyílt vallomást teszek.

Tegye meg az ügyész ur kötelességét. Bűnhödnünk kell, nekem és büntársannak. Meg akartam ölni magam, de ez a bűnhődés csekély az én bűnömhez képest, — nekem is a gályán kell bűnhödnöm.

Ha a törvény, mint Drossart ur mondja, engem nem sujthat, akkor megvárom, míg férjem kiszabadul s bevallok neki mindent. Ő meg fog ölni — s akkor vezeklésem teljes lesz.

Justine Dalberand szül. Merargues.

Egy óra mulva belépett barátom.

— Nos? — kérde.

— Borzasztó!

— Ez ugy-e a regénytárgy?

— Ahogy vesszük. Hanem nehéz hozzá befejezést találni.

— Nehéz? Dehogyan — akár százat is találsz.

— Például?

— A férj megbocsát.

— Lehetetlen! Jacques ismét hozzákösse magát ehhez az ördögi lényhez? Nem, barátom, ez nem befejezés. Inkább a halál.

— No hát, ne keresd a befejezést, — már meg is van. Midőn Justine meglátott engem a rendőrökkel közeledni, mérget vett be. Halála előtt újra megerősítette vallomását. Nem volt ereje az igazságos büntetést bevárni. A halál pedig kitöröl minden bünt és minden köteleztséget.

dult elő, melyek közül 4 gyógyulással, 2 pedig halállal végződött. A jelentés kiemeli, hogy a légzőszervek hurutos bántalmai a hó vége felé nagyobb számban léptek fel.

— A jövő esztendő. Rohamos léptekkel közeledünk az év vége felé, s így mi sem természetesebb, minthogy korunk ideges gyermekei egy pillantást szeretnek vetni a jövő esztendő rejtett titkaiba. Minthogy lapunk olvasói között egy-két kíváncsi ember is akad, elmondunk mindent, mit a naptár az 1894-iki esztendőről elárul. A fiatal hölgyek nem legnagyobb öröme mindenekelőtt konstatáljuk, hogy a jövő esztendő oly közönséges év, amelynek igen rövid a farsangja. Alig tart négy hétig. Így tehát korán esik a husvét, márczius 25 ikére. A folyó évi karácsony hármas ünnepét a jövő évben a kettős ünnepek egész sorozata fogja követni. Így kettős ünnep lesz mindjárt az új év napja, amely hétfőre esik; vizkereszt, amely szombaton lesz. Kettős ünnepet fog képezni a rendes husvétén és pünkösödön kívül még az István király napja, amely szombaton lesz, és Boldogasszony fogantatása, amely december 8-án szintén szombatra esik. E szerint a jövő évben öt rendkívüli kettős ünnep lesz. Uralkodó bolygó lesz: a hold. Egi eseményekben meglehetősen szegény lesz a jövő esztendő, a mennyiben csak két napfogatokozás és két holdfogyatkozás lesz s ezekből nálunk csak egy részleges holdfogyatkozás leendő várható 1894. szeptember 15-én reggel fél öt órakor, tehát ezt is csak azok fogják megláthatni, akik korán kelnek, de erről sem kezeskedhetünk.

— Visszavont vád. A temesvári esküdt-szék tegnap tárgyalta Joannovich Sándor temes-rékási járási főszolgabírónak Reck Sándor elleni sajtóperét. Reck Sándor ugyanis a „Südung. R.”-ban megjelent cikkeiben Joannovichról és a temesmegyei állítólagos korrupcióról olyan dolgokat irt (sikkasztással, csalással, okmányhamisítással stb. vádolván a főszolgabíró), hogy Joannovich Sándor a maga nevében, a kir. ügyész pedig Joannovich felettes hatóságától vett megbízatás folytán sajtóperet indítottak Reck ellen. Tegnapi volt az ügyben tárgyalás, a mely meglepő fordulattal végződött. Reck ugyanis beismerte, hogy teljesen valótlan volt mindaz, mit az inkriminált cikkben irt. Joannovich a vádlott által nyújtott fényes elégtételt elfogadta és úgy ő, mint a kir. ügyész elejtették a vádat.

— A praktikus ipargróf. Gróf Zichy Jenő a minap Nagyvaradon időzött. Délben benyit egy óraszületbe. Nagy hajlongás. A gróf ur siet. Hamarosan odaadja az óráját, hogy estére készen legyen, és visszaült kocijába. Este beállit újra. Most már nincs oly sürgős dolga, demokrata érzelmek manifesztálására készsorsítással boldogit tehát minden nagyító üveggel dolgozó fiatal urat.

— Kész az óra?

— Kész.

— Mi az ára?

A boltos megmondja a fizetendő díjat. A gróf nagyot néz.

— Tudják, hogy én ki vagyok?

— Hogyne... Méltóságos gróf Zichy Jenő urhoz van szerencsénk.

— Nem az. Hanem azt tudja, hogy szoktak engem még nevezni?

— Engedelmevel az ipargrófnak.

— Nohát, ha ipargróf vagyok, hát értem is az ipart. Tudom, hogy az óra javítása maguknak semmibe se kerülhet, mégis nagyon szép pénzt kérnek érte. Megmutatom, hogy értek a dologhoz. Azzal leült; kivette az egyik legény kezéből a fógócskát, szétzúzta az egész órá, aztán ismét összerakta gyönyörűségesen, megmagyarásván a némán figyelő órásnak, mit és hogyan igazított rajta.

— Nos, hát máskor az ipargrófot ne akarják lúdá tenni.

A boltos persze mostanság sokkal kevesebbet kért a javításért. Az ipargróf a lezcke után pedig azzal engesztelte ki az órást, hogy vett tőle egy szép, új időmérő szerszámot.

Színház.

„Az állatszeliidítő”, Grenet, Doncourt és Bertal énekes bohózata, a mely tegnap este színre került, egy csapásra meghódította városunk közönségét. A kedélyes alakok, a tréfás helyzetek, a mulatságos bonyodalmak egész sora szerepel ebben a vidám, ötletes, francia bohózatban. A darabnak tulajdonképeni meseje, hogy egy após, a veje és a jó barátja egy állatszeliidítőbe szerelmesek, természetesen anélkül, hogy egymás szenvedélyéről valamit tudnának. A kaczer czirkuszdáma mindhármójuknak és még négy más epekedőnek csak azzal a feltétellel igéri oda a kegyeit, ha egy kis időre bátorságuk van a fenevadak ketreczébe bujni. Após, vő és a jó barát levelet kapnak az egymás feleségeitől, hogy mánap — azon az estén, a melyben a darab játszik — jelenjenek meg az állatszeliidítő lakásán. Ebből a bonyodalomból azután mulatságos jelenetek fejlődnek ki: megjelenik a három elhagyott feleség és sirva követelik a férjeiket a szép állatszeliidítőnél Nórától. Közben az apósnak ingét foszlá-

nyokká tépik a fenevadak és a két hülsen férj — a vő és a jó barát — tigris- és medvekosztümben sétál el a színpadon, élethű léptekkel, vadállati hangokat hallatván. Csupa eleven-ség, élet, hatásos fordulat az egész darab, a melyet a társulat tagjai buzgalommal játszottak el. Leginkább Fejes Lidi (Nora), Kápolnay Irén (Lucienne), Móóri (Moulineau) és Hé-tényi (Beautilles) tetszettek. A többiek is meglehetősen játszottak és a közönség is egészen jól mulatott. Az előadás fényes czáfolat is volt egyszermind ama széltiben elterjedt hirrel szemben, mintha a színlap ama szavai: A darabban előforduló tigris és medve Budapesten készült, nagyhangu frázis volna csak. A tegnapi előadás után e rágalomnak el kell némulnia: ezek a bestiák oly manérossan, oly ildomosan viselték magukat, hogy előkelő származási helyökben immár senkinek sincs oka kételkednie.

Az előadás fél tíz órakor végződött. Örömmel konstatáljuk, hogy tegnapi figyelmeztetésünk sikerrel járt, bár megvalljuk, hogy interpretálásában a társulat nem egészen a mi intenczióink szerint járt el, mert mi akkor, amikor rövidebb ideig tartó előadásokat kértünk, inkább a felvonások közt megrövidítésére és a játékokban való gyorsabb tempóra gondoltunk, semmint a szövegkönyv megnyirbálására. Kb.

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése nov. 10-én.)

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén folytatták a tegnapi megindult költségvetési vitát. A költségvetés mellett felszólalók közül legnagyobb figyelmet a Lán-czy Leo beszéde keltette, a ki ez alkalommal először szólalt fel a házban. Beszédében főleg Wekerle valuta- és adóreformpolitikájával foglalkozott. Beszéltek még kivülről a költségvetés mellett Tuba János, Komárom képviselője és Filtsch György szász képviselő; ellene: Molnár József, Babó Emil és Szacs-vay Sándor függetlenségi párti képviselők.

Budapest, november 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésének a végén báró Bánffy Dezső elnök indítványozta: mondja ki a ház, hogy a budgetvita tartama alatt kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken délután háromig, szombaton csak délután kettőig tartja üléseit, hétfőn pedig ne legyen ülés.

Alig fejezte be az elnök az indítványát, az ellenzéken zajos ellenmondás és lárma támadt.

Többen azt kiabálják: Blaumontag!

Mikor a lárma valamennyire csillapodott, Szederkényi Nándor szólalt fel. Azt kívánja, hogy az elnök indokolja az indítványát.

Gullner Gyula az indítvány mellett beszél.

Általános izgalom közepette Wekerle miniszterelnök emelkedik fel szólásra. Indítványozza, hogy miután úgy látszik, az elnöki javaslatnak minden pártan ellenzői és pártolói is vannak, szavazással döntsék el a kérdést.

Óriási zaj támadt erre, a melyben Kun Miklós csak nagy nehezen juthatott szóhoz. Kéri a házat, hogy beszédét holnap mondhassa el. (Folytonos zaj.)

Az elnök öt percze felfüggeszti a ház tanácskozásait.

Szünet után a képviselők izgatottan csoportosulnak az elnöki emelvény köré. Elnök újból megnyitja az ülést.

Kun Miklós eláll a szótól.

A szavazás elrendeltetvén, a ház többsége az eddigi rend megtartása mellett döntött.

Érdekes mozzanata volt a szavazásnak, hogy Wekerle és Hieronymi egymás ellen szavaztak.

Az osztrák válság.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből telegrafálják: Windischgrätz Alfréd hercegnek még mindig nem sikerült a kabinet megalkotása. Hogy mikor nyújthatja be a királynak a miniszterium névsorát, azt még megközelítőleg sem lehet megállapítani, mert egyre több nehézséggel kell megküzdenie.

Nem hagyjuk az igazunkat!

— A nagyváradi nőegylet üggye. —

Budapest, november 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nagyváradról telegrafálják: A nagyváradi nőegylet választmányának tegnapi délután öt órakor báró Gerliczyna lakásán zajos gyűlése volt, amelyen Nagyváradi legelőkelőbb hölgyei nagy számban voltak jelen. Gerliczyna nagy éljenzés közt nyitotta meg a gyűlést, előterjesztvén annak fő tárgyát: a belügyminiszter ismert leiratát.

— Elégé sajnós — ugymond — hogy a miniszter ily igazságtalanul (Közbeszólások: Botrány! Gyalázat!) bánt a nőegylet igaz ügyével, amely nem akart felekezeti kérdést csinálni és a melyet minden intézkedésében csak a jótékony érdek vezetett. (Igaz! Ugy van!)

A titkár ezután felolvassa a belügyminiszteri rendeletet és előadja, hogy a miniszter kifogása meg nem állhat, mert az egylet eljárása a korrekt ügyrendnek mindenben megfelelő volt. (Zajos helyeslés.)

Andriska Károlyné és Batig Ferenczné indítványozzák, hogy a nőegylet deputációt küldjön a miniszterhez. Baróty Sándorné alelnök úgy véli, hogy a minisztert egy újabb felterjesztés útján fel kell világosítani a kérdéssel. A maga részéről pártolja, hogy a felterjesztést egy deputáció vigye fel a miniszterhez. (Zajos helyeslés.) Az indítványt elfogadták. Szavazás közben egyre hangzik a felkiáltás: Nem hagyjuk az igazunkat!

A gyűlés végül az elnöknek köszönetet szavazva és öt tüntetőleg éljenezve szétoszlott.

VASUT-ÜGYEK.

Magy. kir. államvasutak.

Nyugatmagyar-osztrák vasuti kötelék helyesbítés. A „vasuti és közlekedési közlöny” f. é. augusztus hó 30-án megjelent 104 számában 122 199 sz. a. közzétett hirdetményben Polgárdi — Wien St. Marx viszonylatban az állatkísérő menetdíja 1—2 kocsi sertés feladásánál 996 fillérről 990 fillérré helyesbítendő. Budapest 1893. október hóban A magy. kir. államvasutak igazgatósága egyszermind a többi köteleki vasutak nevében is. (Utányomás nem díjaztatik.)

Nyiltér.*

Tekintetes dr. Brájjer Lajos ur, a „Torontál” szerkesztője

Nagybecskereken.

Tisztelettel felkérjük, miszerint a „Módos és Vidéke” című helybeli lap f. évi 45. számában „Szerb-Módos wolle 14000 fl. verschenken” és „An die Adresse Sr. Hochwohlgeboren den Herrn Vicegespan des Torontaler Komitates” cím alatt megjelent két cikkben ellenünk irt támadásokat és rágalmakat visszautasítván, azok valótlanosságának bebizonyítására az /-al mellékelt képviselőtestületi jegyzőkönyv hiteles kivonatát becses lapjának „Nyiltér” hasábján felvenni és közzétenni kegyeskednék.

S midőn még jelzett cikkek szerzőjét hazug és alávaló rágalmazónak kinyilvánítjuk, szívességét előre is megköszönve maradunk Szerb-Módoson, 1893. évi november hó 6-án.

Kiváló tisztelettel:

Arnoljevits Pál,
jegyző.

L. Gigits,
bíró.

21. kg. szám 1893.

Kivonat.

Szerb Módos község tanácstermében 1893. évi november hó 5-én d. e. 10 órakor tartott rendkívüli községi képviselőtestületi gyűlésben felvett jegyzőkönyvből. Jelen voltak: Vászits Luka, Gigits Mátá, Mijajev Száva virilisták, Gagyanzski Zsiva, Vojnovits Józsa, Petrov Spira, Vaszilyev Nikola, Mijajev Isza és Gigits Zsivota választott képviselőtestületi tagok; továbbá Gigits Luka bíró, Wolfank Ádám albiró, Walter József pénztárnok, Gagyan Szóvra, Decsov Pál és Gigits Gyóka esküdtek, Szoboszlaj János község és Arnoljevits Pál községi jegyző mint eljárásági tagok. Tárgy: Szoboszlaj János in-

* Az e rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

terpellációja a „Módos és Vidéke”-ben Szerb-Módos wolle 14000 fl. verschenken” és „An die Adresse Sr. Hochwohlgeb. den Herrn Vicegespan des Torontaler Komitates” cím alatt megjelent és a községi eljárás ellen intézett két cikk tárgyában. Szoboszlaj János községi község, képviselőtestületi tag interpellációt tesz a „Módos és Vidéke” című hetilap folyó évi 45. számában „Szerb-Módos wolle 14000 fl. verschenken” és „An die Adresse Sr. Hochwohlgeb. dem Herrn Vicegespan des Torontaler Komitates” cím alatt megjelent két cikk tárgyában, melyek elsőjében ugyanis nevezett lap szerkesztőse szokott modorával tele kiáltja a világot, hogy egy hetek előtt tartott gyűlésben, melynek tárgyát az építendő módos-temesvári vasut törzsrészeinek megszerzése képezte, a községi jegyző a képviselőtestület által oly értelemben hozott határozatot, miszerint Szerb-Módos községe a már évekkel ezelőtt a nbescerek párdány- és verseczi vasutvonal építése alkalmával megszavazott 20.000 frnyi törzsrészesvényeseket fentjelzett vasutvállalatnak 6000 forint értékű törzsrészesvényekért átengedi, mely ebbeli határozatát a törvényhatósági bizottság feloldotta és újabb határozathozatalra a községnek visszaküldte; a második cikkben meg híreszteli a lap, hogy Szvetozár nevű elmebeteg az utcán épen a szerkesztő szolgálatában levő embert megtámadta és azt bántalmazta, továbbá hogy szabadon, felügyelet nélkül hagyása abban találja indokát, hogy nevezett elmebeteg a szabadságát a szerb községhez tartozó mintegy megvásárolta és ezért annak egy negyed urbéri telek földjét átengedte, melynek jövedelme azonban az évi, a megyéhez küldendő számadásokban elő nem fordul, tehát azt a község eljárásága zsebre vágja és befejezősül kérdést intéz a tettes megyei alispán urhoz, vajjon hajlandó-e tovább is tűrni, hogy ezen közveszélyes bolond a személy- és vagyonbiztonságra igényt tartó adozó polgárt szabadon, akadálytalanul megtámadhasson? Ebből kifolyólag interpelláló kérdést intéz a képviselőtestülethez, de különösen a községi jegyzőhöz, vajjon ezen hírek a valóságnak megfelelnek-e? és ellenkező esetben kéri még a mai gyűlés folyamán igazolását előterjeszteni. Erre felszólal a közs. jegyző és visszautasítja az ellene tett rágalmakat, melyeket merő hazugságnak kinyilvánítván, megczáfolásául hivatkozik a képviselőtestületnek 16. kg. 2108. sz. 1893. a módos-temesvári vasut törzsrészesvényeinek megszerzés tárgyában hozott határozatára, ezt azonnal be is mutatott és felolvasott, a mely szerint 14000 frt elajándékozásáról szó sem volt, hanem tisztán a képviselőtestület egyhangú határozata van kifejezve akkép, hogy a község zilált anyagi helyzetére való tekintetből, a létesítendő vasut fontosságát és üdvös voltát belátván, újabb anyagi áldozatot nem hozhat ugyan, de mégis az ügy iránti jó akaratát megmutatandó határozatilag kimondja, hogy a nbescerek-párdány-verseczi vasutaknál megszerzett 20000 frt törzsrészesvényekből 6000 forint értékig elad és ezen összeget ugyancsak törzsrészesvények beszerzésére a módos-temesvári vasutnál felhasználja. Az interpelláció második részére vonatkozólag a képviselőtestület megbotránczát fejezi ki az abban felhalmozott szemtelen, kirívó, hazug rágalmazás miatt, mellyel cikkiró az eljárásot illeti, minthogy köztudomású dolog, hogy Szvetozár nevű elmebeteg nem rakoncátlan és verekedő természetű és saját kezdeményezéséből senkit sem bántalmaz, de különösen azért, mivel nevezett teljesen elárvult szegény, kinek semmije sincsen s így szabadságát a cikkben körülírt módon az eljáráságtól meg nem szerezhetette, mit fényesen bizonyít azon körülmény, hogy nevezett a községi szegényalap-pénztárból tartatik el és utána évente közel 100 frt költség merül fel, mely a számadásba rendszeren felvétetik és évről-évre a felesles megyei hatóságához fel is terjesztetik.

Egyébiránt a képviselőtestület ismervén egyfelől fentnevezett lap vezetőit, azok galád intenczióit és bebizonyult rosszhiszeműségét, mely már általános megvetéssel találkozik, de másfelől tisztában lévén a községi eljárás, különösen pedig a községi jegyző igazságszeretetével, kötelességérzetével és megbízhatóságával, akinek ez alkalommal is jegyzőkönyvileg teljes bisalmat szavaz meg; kijelenti, hogy jelzett lap közleményeit ezentul teljesen ignorálni fogja. Egyben kimondatik, hogy jelen határozat, az említett két cikkből folyólag netán az eljáráság becsületességét illetőleg támadt kételyek eloszlátása céljából, — egész terjedelmében a „Torontál”-ban közzététessék. — Mely után jelen jegyzőkönyv felolvastatván, megértelmezett és elfogadtatott, hitelesítésével Gigits Mátá és Gigits Zsivota képviselő urak bizatván meg. — Kmft. Gigits Zsivota s. k., Gigits Mátá s. k. (P. H.) Gigits Luka sk., bíró, Arnoljevits Pál s. k., jegyző.

Jelen kivonat hitelül:

Kelt Szerb-Módoson, 1893. évi november hó 6-án.

Arnoljevits Pál,
jegyző.

Gigits Luka,
bíró.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

